

ענין חמץ שבתודה – כי כל הקרבנות לכפרת עוונות או להתקרבות, ועדיין לא תוקן השאור שבעיסה ולכך אין באים אלא מצה. אולם קרבן התודה בא לאחר התיקון הגמור, מעין לעתיד לבוא (שאו היא עת ההודאה) וכבר תוקן השאור שבעיסה. וכן שתי הלחם בשבועות באים חמץ מטעם זה שבמתן תורה היה כבר תיקון ליצר הרע כמו שדרשו חז"ל על הפסוק (תהלים פג) **אני אמרתי אלהים אתם**. וכן קידוש העיר והעזרות הוא על ידי קרבן תודה (כמפורש בנחמיה, ואמרו חכמים שהכוונה היא על חמץ שבה) – גם קדושה זו היא מעין קדושת העתיד בתיקון השאור (שם, עפ"י: ספורנו; כלי יקר; העמק דבר; טעמי הקרבנות; פרי צדיק; בית יעקב ויקרא).

דף עח

'כהן גדול המתקרב לעבודה צריך שתי עשרונות האיפה, אחת להמשחו ואחת לחינוכו. בא להשמיענו שגם לחינוך כהונה גדולה חייבים להביא מנחת חינוך כחינוך כהן הדיוט. ועוד משמיענו שאינו יכול לצאת ידי חובת מנחת-חינוך בחביתין, שתהא מנחת החביתין – חינוכו, קמ"ל שצריך שתי עשרונות.

והקדים 'הימשחו' ל'חינוכו' – כי לראשונה נתחייב בחביתין במשיחתו, וכשקרב לעבודה מתחייב במנחת-חינוך.

ונקט לשון 'צריך שתי עשרונות האיפה' כלשון הכתוב עשירת האפה. אמנם מכך שהכלילם יחדיו במספר, שתי עשרונות או שלש – יש לדקדק שמעשה כולם שוה, בשמן ובלבונה ובאפייתם (חדושים ובאורים ה, ד).

'רב אשי אמר: שלש... דלא עבד עבודה כשהוא כהן הדיוט'. בירושלמי (שקלים ז) נראה שכהן גדול שלא עבד מעולם, מביא בחינוכו שתיים ולא שלש. ונראה שהדבר תלוי בחקירה האם קדושת כהן גדול מהות אחרת מקדושת כהן הדיוט או שמא הריהו כשאר כהן הדיוט אלא שנתוסף עליו קדושת כה"ג. ויש לפרש בשאלה זו ענינים וסוגיות שונים (עפ"י אור שמח כלי המקדש ה, יז. וע"ע במש"כ במשך חכמה אמור כא, יג. ובמובא ביוסף דעת קדושין עז:).

'לאפוקי רבוכה דלא נאמר בו מצות'. וטעם הדבר שלא נאמר חלות ברבוכה אלא בחלות וברקיקין – נראה משום שחלוט אינו נחמץ [כדינא דגמרא בפסחים לט:] (עפ"י עלה יונה עמ' דש).

(ע"ב) 'תודה ששחטה על שמונים חלות'. לאו דוקא שמונים אלא מסתבר שהוא הדין ביותר משמונים – ואין הארבעים שנתקדשו בטלות ברוב חלות חולין. וכעין שכתב הגרעק"א (תנינא קלב) שאם נתערב כזית מצה שנאפתה לשמה, בשני זיתים שלא לשמה – באכילת שלשתם ודאי יצא ידי חובתו, והוכיח כן מסוגית פסחים (פח). אף כאן, כיון שאפשר לקיים מצוותן כשיאכל את כולן – אין אומרים דין ביטול (עפ"י חדושים ובאורים יב. ע"ש טעמים נוספים).

'קדשו ארבעים מתוך שמונים'. התוס' עמדו על כך שאין הנידון תלוי בשאלת 'ברירה' [וכמה דרכים נאמרו בפירוש דבריהם – וע' צאן קדושים שהגיה בלשונם]. ונראה (וזהו גם כוונת התוס') שאין לדון אם יש ברירה אם

לאו אלא כאשר צריך שיתברר הדבר לבסוף, כגון לענין הפרשת תרומה או חלות העירוב למזרח או למערב, אבל כאן אין צורך בשום בירור אלא נתקדשו הארבעים בכל מקום שהם שם, לכן גם לדעת הסובר 'אין ברירה', נתקדשו ארבעים מתוך שמונים (כן באר הגר"ר בענגיס בח"ב ס"ה. וע"ע תוס' להלן פ. ד"ה הפריש. ובצ"ק שם).

עוד בענין 'ברירה' כשאין צריך לברר למפרע את הדבר – ע' במובא ביוסף דעת ב"ב פו וסנהדרין קיב.

'אמר רבי זירא: הכל מודים היכא דאמר... אל יקדשו ארבעים אלא אם כן יקדשו שמונים – לא קדשו... לקרבן גדול קא מיכוין'. נראה שגם אם לא פרש בדרך תנאי: 'לא יקדשו ארבעים אא"כ יקדשו שמונים', אלא שדעתו בפירוש לקדש כל השמונים כקרבן גדול – הכל מודים שלא קדש כלל. וטעם הדבר (מבואר ברש"י בקדושין נא.), משום הכלל שאמר רבה (בקדושין נ:): 'כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו' – וכיון שאם כבר קדשו ארבעים, שוב לא תחול קדושה על ארבעים חלות אחרות, הלכך גם בבת אחת אי אפשר שתחול קדושה על הלחם [ואמנם לולא טעם זה, נראה שהיו מתקדשים עכ"פ ארבעים חלות – אם לא התנה במפורש שלא יתקדשו ארבעים אא"כ יקדשו שמונים] (עפ"י שיעורי ר' שמואל רוזנבסקי קדושין שם).

ואולם אם כלי שרת מקדשים שלא מדעת האדם, מבואר כאן שנתקדשו ארבעים חלות. ומשמע מכאן שאין אומרים 'כל שאינו בזא"ז אפילו בבת אחת אינו' אלא בקדושה הבאה ע"י האדם, אבל קדושה החלה מאליה – לא [כסברא זו כתבו התוס' (בבכורות ט.) ואולם בתורי"ד (בקדושין פ:) נראה שחולק על כך. וכבר הקשו אחרונים מסוגיתנו, הלא מכאן משמע שחילוק זה אמת (ע' קובץ הערות כה; ברכת מרדכי ח"א מ, ג ט. וע"ע בחדושים הנדפסים בשם הגר"ז)].

דף עט

'התחיל ר' יהושע לדון; דנין פסול שאין בו כרת מפסול שאין בו כרת ואל יוכיח חוץ לזמנו שפסול שיש בו כרת'. ואם תאמר, ולא קל-וחומר הוא זה? ומה בפסול החמור שיש בו כרת – קדש הלחם, פסול שאין בו כרת לא כל שכן?

[ואין לומר בעל מום יוכיח שאעפ"י שאין בו כרת לא קדש הלחם – שכן ארע קודם שחיטה. ואולם יש לומר מחשבת שלא לשמה תוכיח, שאין בו כרת ולא קדש, וכמו שבאמת השוה ר' יהושע חוץ למקומו לשל"ש. אך עדיין קשה שא"כ עיקר הסברה משום ההשוואה לשל"ש, ומהו שאמר ר' יהושע ש'חוץ למקומו' דומה יותר לבע"מ מאשר ל'חוץ לזמנו' משום דין הכרת – והלא חילוק הכרת אינו משנה בסברא אלא לאידך גיסא]; –

יש לומר, חיוב הכרת שבפיגול נובע מכך שיש ריצוי בקרבן, שמרצה לפיגולו, וכמו שאמרו בכמה מקומות שאם יש בו פסול נוסף שוב אין בו כרת דפיגול – 'כהרצאת כשר כך הרצאת פסול'. נמצא שהיא הסברה הנותנת לומר קדש הלחם. משא"כ חוץ למקומו שאין בו ריצוי כלל, יש להשוותו לשאר פסולים, שלא קדש (כ"נ עפ"י התוס').

עוד בענין 'הרצאה' לענין כרת בפיגול – ע' משנה למלך פסוה"מ יח, ז; חזו"א בהוספות שבסוף ספר קדשים, ושם בעמ' קעב. וע"ע במובא ביוסף דעת זבחים ל. ולעיל טז: יז.